

Gilde Utrecht Nieuws

jaargang 23, nummer 2/3, september 2022

Redactioneel

Colofon

Gilde Utrecht is een vrijwilligersorganisatie van vijftigplussers waarin ongeveer tweehonderd mensen hun ervaring - opgedaan in werk en hobby - belangeloos inzetten voor Utrechtse stadgenoten.

Aan dit nummer werkten mee

Gerlofke Hekelaar, Henk van Hilten, Marie-Louise Kuijpers, Hans Marcelis, Steef en Hannie Schinkel, Rijk Spijkerboer, Paul Vergeer, Martijn Verviers

Redactie

Thom van Rossum, Cor van Santen, Aart de Veer en Nienke Willemsen

Secretariaat

Gilde Utrecht, Lange Smeestraat 7, 3511 PS Utrecht. Tel. 030 234 32 52
e-mail kantoor@gildeutrecht.nl
website www.gildeutrecht.nl

Drukkerij

Drukkerij All Print Utrecht
te Culemborg

Oplage

250 exemplaren

Sluitingsdatum kopij jaargang 23 nummer 4

1 november 2022

Foto omslag

foto: René Veenis
Galaxytoren - Croeselaan

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden kopij in te korten. De inhoud van de ingezonden kopij valt buiten de verantwoording van de redactie.

In dit nummer kun je lezen wat een duizendpoot van Gilde Utrecht Nieuws vindt. Zo hoort de redactie eens waarvoor ze het doet. Dit zomernummer maakt duidelijk dat we na corona langzamerhand op adem zijn gekomen en (bijna) alles weer normaal verloopt. Een bonte reeks van artikelen vraagt je aandacht: voor de huisvesting niet alleen van islam maar ook van christendom, voor literatuur van Swift tot Schiller, voor levende en dode burgemeesters. Het zijn onderwerpen die deze zomer 'des lesers aendacht' verdienen. Historisch besef - een van de pijlers van het Gilde - komt uit een oude doos, zo blijkt hier ook weer.

THOM VAN ROSSUM

Inhoud

			pag		
Redactioneel	2	Taal en conversatie	12		
		Gullivers taal			
Nieuws uit de Lange Smeestraat	3	In de schijnwerper	13		
To-dolijstjes		Schiller Theater: een springlevend monument			
Hoog bezoek		Een (Gilde)duizendpoot			
Ontmoeten en inspireren					
12 juni 'Dag voor de stad'					
In Memoriam Rem Laan	7	Geef de pen eens door	18		
Van de bestuurstafel	8	Puzzel	19		
Uit de oude doos					
Rondleidingen	9	De achterpagina	20		
Een rondje hadj in Utrecht					
Bisschoppelijk paleis of bisschopshuis					

To-dolijstjes

Dit stukje schrijf ik terwijl ik nog niet op vakantie ben geweest en een fijne miezer neerdaalt over Utrecht. Collega Nienke zit ondertussen in een vliegtuig dat naar de Verenigde Staten vliegt en ik probeer mijn to-dolijst met klusjes die echt nog gedaan moeten worden voordat ook ik de deur van het kantoor een paar weken achter me dicht mag trekken, terug te brengen tot een aanvaardbaar minimum. Zo nu en dan staar ik naar buiten, hopen op een zonnetje om even in te kunnen wandelen.

Het is half juli, de stad wordt langzaam rustiger, mijn to-dolijst wordt even zo langzaam korter en de telefoon op kantoor rinkelt minder vaak. Hoogste tijd om een beetje uit te puffen na een superdruk eerste half jaar van 2022. Het jaar waarin - na die verbijsterende lockdown in december - opeens weer alles kon en mocht. En dat gebeurde dan ook. De uitgestelde eindejaarsbijeenkomst kon eindelijk doorgaan, de burgemeester kwam op bezoek in de Lange Smeestraat en er ging weer een aspirant rondleidersklasje (zeg maar gerust klas) van start. We moesten ons bezig houden met de nieuwe Wet inburgering, die wellicht een heleboel nieuwe deelnemers voor onze taalactiviteiten gaat brengen. De oorlog in Oekraïne bracht en brengt het nodige werk met zich mee, want ook deze mensen willen Nederlands

leren nu een snelle terugkeer een steeds onwaarschijnlijker scenario lijkt. Tel daarbij op de festiviteiten voor Utrecht 900 jaar stadsrechten die we organiseerden en dan blijft er weinig tijd over om naar buiten te staren, hopen op een zonnetje om even in te kunnen wandelen. Het klokje van het Bartholomeusgasthuis slaat 12 uur en ik gooi een volle kop koffie over mijn bureau heen. Het grootste deel van mijn oh zo belangrijke to-dolijst en de vele losse briefjes met minstens zo belangrijke dingen die onthouden moeten worden, zitten nu onder de koffie. Ik besluit dat dit een teken is om wat anders te gaan doen en wandel richting Mariaplaats. Onderweg bekijk ik de stad alsof ik een toerist ben die nog nooit in Utrecht is geweest. Ik laat me verrassen door mijn eigen stad en koop een taartje bij Keek aan de Springweg. Ik kom zowaar een beetje in vakantiestemming! Nog even doorwerken en ik ga Utrecht verruilen voor een exotischer oord, waar iedere dag een zonnetje schijnt om even in te kunnen wandelen.

IK HAAT POSTERS

Als jullie dit 'Nieuws uit de Lange Smeestraat' aan het lezen zijn, is het september, ben ik allang weer thuis en is de vakantie vermoedelijk helemaal naar de achtergrond verdronken, omdat ik alweer opgeslokt wordt door vergaderingen, Open Monumentendag, een nieuwe subsidieaanvraag die de deur uit moet etc., alsof er niets gebeurd is. Misschien kijk ik dan ook wel even uit het raam naar buiten, terugverlangend naar het Caraïbische zonnetje of simpelweg hopen op een Utrechts zonnetje om even in te kunnen wandelen.

TEKST EN FOTO'S GERLOFKE HEKELAAR

POMP MARIAPLAATS

VAKANTIE OP BONAIRE

CACTUSHEK BONAIRE

Hoog bezoek bij Gilde Utrecht

Op 13 april kwam burgemeester Sharon Dijksma op bezoek op het Gildekantoor. Van te voren was gezegd dat ze drie kwartier zou komen. Niet heel erg lang, maar lang genoeg om een mooi programma samen te stellen waarbij alle facetten van het Gilde over het voetlicht konden worden gebracht.

Voorzitter Hans Marcelis zou vertellen waar Gilde Utrecht voor staat en hoe onze vrijwilligers hun ervaring belangeloos inzetten voor stadsgenoten. Hierna zou ik iets vertellen over onze activiteiten rondom de viering van Utrecht 900 jaar stadsrechten, waarna de burgemeester in gesprek kon met een aantal Gilde vrijwilligers: Riek Kodde voor de taal, Willeke Wiederholt voor de balie en Geert van Beek voor de rondleidingen en de cursussen. Gilde fotograaf René Veenis mocht een portret van de burgemeester maken en aan het einde van het bezoek zou Geert van Beek de burgemeester meenemen voor een mini-rondleiding van een kwartier. De geschiedenis ligt tenslotte op straat en zodra je de deur uitstapt bij het Gildekantoor kun je al een mooi verhaal vertellen.

Maar de burgemeester is een drukbezette vrouw, op wie van vele kanten een beroep wordt gedaan en de dag voordat ze zou

komen, hoorden we dat ze maar een half uur tijd had vanwege een verschuiving in haar agenda. Een bliksembezoek dus! Bij het Gilde zijn we gelukkig flexibel, we besloten te proberen het hele programma door te laten gaan en dan maar vooral flink de vaart erin te houden. We zetten de koffie, de boterspritsjes, de chocolade Domtorentjes en de beamer klaar en de burgemeester stond - gelukkig prima op tijd - samen met haar secretaris voor onze neus.

Het werd een gezellig half uurtje, waarin de burgemeester zich zeer belangstellend toonde, allerlei vragen stelde en heel blij was met een tasje met leuke Gildespulletjes; ze bleek allerlei aandenkens aan werkbezoeken te bewaren en dus stopten we haar nog snel ons bronzen jubileumuiltje toe. Gildefotograaf René Veenis maakte een groepsfoto waarbij de burgemeester een door hem gemaakte "ambtsketen" van hout droeg (die ze natuurlijk ook

SHARON DIJKSMA EN TAALVRIJWILLIGER
RIEK KODDE IN GESPREK

FOTO RENÉ VEENIS

weer als souvenir meenam) en toen moest ze echt weg. Gelukkig kreeg Geert van Beek toch de kans om de burgemeester mee te nemen voor een ultrakorte stadswandeling door haar naar het stadhuis te begeleiden waar haar volgende afspraak was. Onderweg vertelde hij onder andere een leuke anekdote over hoe de vroegere stadbestuurders met het verlagen van accijns op bier de stadsbewoners probeerden te verleiden om in de stad te blijven. Hans Marcelis liep er met de fiets van de burgemeester achteraan. Het was voorbij voordat we er erg in hadden, maar gelukkig hebben we de foto's nog dankzij René Veenis en Henk de Vries, onze social media vrijwilliger die het bezoek van de burgemeester meteen via Instagram en Facebook wereldkundig maakte.

Nog even met zijn allen napratend kwamen we tot de conclusie dat we Sharon Dijksma een heel erg aardige, warme en betrokken burgemeester vinden. Hopelijk denkt zij met even positieve gevoelens terug aan dit korte bezoek aan het Gilde.

GERLOFKE HEKELAAR

SHARON DIJKSMA OP BEZOEK BIJ HET GILDEKANTOOR

FOTO RENÉ VEENIS

Ontmoeten en inspireren

Het was echt een feest om eindelijk weer bij elkaar te kunnen komen en elkaar te ontmoeten op 13 mei bij 'In de Driehoek'. Weliswaar geen 'eindejaars'bijeenkomst, maar een vrijwilligersbijeenkomst op een mooie, zonnige vrijdagmiddag.

We begonnen de middag met koffie en thee en iedere aanwezige kreeg een naamsticker met een mysterieuze kleur- of plaatjescode. Hans Marcelis

ER IS HARD GEWERKT OM DE VRAGEN TE BEANTWOORDEN!

opende de bijeenkomst met een fijn verhaal over het Gilde en de waarde van vrijwilligerswerk, ontmoeting, samenwerking en het delen van kennis. Vervolgens nam Koos Marsman (Ton van den Berg) de microfoon over voor een voorproefje van de Groate Utreg Kwis met gekleurde briefjes in een soort 'petje op petje af' constructie: je moest gaan zitten als je het antwoord fout had. Geen makkelijke vragen... maar soms gaf Koos het antwoord al weg door te

'KOOS MARSMAN' EN DE GROATE UTREG KWIS'

snel op het knopje van de beamer te drukken 🙄 waardoor het antwoord al in beeld verscheen. Aspirantgids Anneke Ellerbroek won de Kwis.

Daarna vroegen we om met een drankje in kleine groepjes na te denken over twee vragen (Wat bindt jullie? en Wat heeft het Gilde jullie gebracht?). Er werd wat gemopperd, maar het bleek toch heel leuk om eens uit je comfortzone te komen en aan te schuiven bij Gildevrijwilligers die je nog niet zo goed kent. De antwoorden op die vragen werden geschreven op kleine briefjes die samen een mooi beeld geven van wat het Gilde betekent. Hierbij een kleine indruk van de antwoorden:

Gilde geeft inspiratie

Gilde biedt ons nieuwe uitdagingen

Gilde zorgt voor vriendschappen

Gilde brengt mensen bij elkaar

Gilde brengt ons meer begrip voor de ontwikkeling van de stad en haar inwoners

Gilde biedt de kans om iets goeds te doen voor de samenleving waar je zelf ook

plezier aan beleeft

Samenvattend: de liefde voor de stad en voor haar inwoners, de mogelijkheid om te leren over de stad en bezig te zijn met lokale geschiedenis en dat over te brengen aan anderen was op vrijwel alle briefjes terug te vinden. Bij de taalvrijwilligers is het sociale aspect nog meer aanwezig: het praten met vluchtelingen helpt je nuanceren, biedt veel plezier en voldoening en brengt heel leuke contacten.

En toen was het tijd om te borrelen en bleef het nog lang onrustig op het Willemsplantsoen!

NIENKE WILLEMSSEN
FOTO'S HENK DE VRIES

EEN VOLLE DRIEHOEK

DE JUBILARISSEN VAN 2021 EN 2022

Tijd voor een borrel!

12 juni 'Dag voor de stad'

De aanloop was lang en de voorbereidingen waren legio, maar toen was het dan toch opeens 2 juni, de dag waarop alle feestelijkheden in de stad begonnen in het kader van Utrecht 900 jaar stadsrechten. Vanaf de Domtoren klonk in de avond de Utrechtse band Kensington en de burgemeester opende de vieringsperiode met verve! Omdat bij een verjaardag een cadeau hoort, had het Gilde de 'Dag voor de stad' georganiseerd. Een dag met gratis rondleidingen, informatie over onze taalactiviteiten en histopitches.

Op zondag 12 juni was het, na een jaar van plannen en regelen, eindelijk zover! In alle vroegte ging de organisatie, bestaande uit Marijke Stringa, Karen Holt, Gerlofke en ondergetekende, met vol beladen fietsen onderweg van kantoor naar de bibliotheek om alles op te bouwen. In de bieb was het even wat geregeld voordat we de juiste tafels hadden in de hal, de zaal boven konden inrichten en de techniek aan de praat hadden, maar ruim op tijd was alles klaar om de bezoekers te ontvangen. De hele dag waren er verhalen over Utrecht in de vorm van histopitches: korte lezingen van ongeveer twintig minuten voorzien van beeld door middel van een powerpoint. De rondleiders Bart Seidel, Mieke Dorresteyn, Johan Le Fèvre, Frans Versteeg en Theo van Vliet lieten zo elk hun eigen licht schijnen op de historie van Utrecht. In de ochtend was de zaal misschien vooral gevuld met eigen Gildenaren, maar zeker vanaf begin van de middag liep de zaal telkens goed vol en was er veel geïnteresseerd publiek! Elk half uur vertrok er een wandeling met een van de Gilderondleiders. Hoewel niet alle rondleiders die klaarstonden uiteindelijk een groepje

hebben rondgeleid is er in elk geval elk half uur een groep vertrokken. Ook hier louter enthousiaste reacties zowel van de rondleiders als de deelnemers. Frans Versteeg rende van een rondleiding naar een histopitch en weer terug. Hij heeft zelfs nog een extra histopitch voor enthousiastelingen aan zijn rondleiding gedaan toen het programma eigenlijk al afgelopen was. De baliemedewerkers bij de stand deden ondertussen hun best om veel puzzeltochten en herziene edities van *Gilde Utrecht onthult geheimen van de stad* te verkopen en de voorbijgangers enthousiast te maken voor de Gildeactiviteiten. Ook het door de studenten van het Grafisch Lyceum gemaakt filmpje over onze taalactiviteiten werd zowel in de stand als tussen de histopitches in de grote zaal gedraaid en

bekeken.

Al met al was het een geslaagde dag, met vooral in de middag prima aanloop en veel geïnteresseerde en enthousiaste mensen!

NIENKE WILLEMSSEN
FOTO'S KAREN HOLT

GILDESTAND IN DE HAL VAN DE BIEB

'GILDEMERCHANDISE'

HISTOPITCH DOOR THEO VAN VLIET

FRANS VERSTEEG VERTREKT VANAF DE BIEB MET GROEP VOOR EEN RONDLEIDING

In memoriam Rem Laan

Normaal gesproken halen we in Gildenieuws overlijdens niet aan, maar voor sommigen, zoals een huismeester die 23 jaar bij Gilde Utrecht was maken we een uitzondering. Op 17 juli overleed Rem Laan. Van 1 maart 1993 tot eind 2016 was Rem dagelijks te vinden op het Gildekantoor. Het kantoor in de Nachtegaalstraat en later in de Lange Smeestraat was een tweede huiskamer voor Rem. Hij was er altijd en hij was ook nadrukkelijk aanwezig. Soms zelfs zo nadrukkelijk dat de baliedames hem vroegen om even een uurtje voor de deur te gaan zitten, dan konden ze de telefoon weer verstaan. Voor de deur zat Rem ook niet stil. Hij kende en begroette half Utrecht, hij had de reservesleutels van vele bureaus, pakte pakjes van bezorgdiensten aan en ging zelfs op verzoek met bureaus mee naar binnen als er wat gerepareerd moest worden.

Voor het Gilde was Rem Laan een duizendpoot. Hij was huisfotograaf, klusjesman, bracht boodschappen naar de drukker of naar het postkantoor, ging naar Albert Heijn voor koffie en koekjes, hij zette koffie voor iedere vergadering en hij fietste de hele stad door om folders uit te zetten bij hotels, restaurants en informatiebalies. Rem was voor alles in en hij werd door de directie op handen gedragen. In rustige periodes zat hij voor het raam te tekenen (Rem was cameraman en tekenaar bij Toonder Studio's tot aan zijn pensionering) of krantenartikelen uit te knippen voor het Gildearchief. Af en toe moest hij even naar huis om de kat eten te geven of de kat naar binnen te laten als het begon te regenen. Rem was Gilde en Gilde was Rem. Eind 2016, hij was inmiddels 82, ging zijn gezondheid achteruit en moest hij in een verzorgingshuis worden opgenomen omdat hij niet meer goed voor zichzelf kon zorgen. Hij verliet het Gilde in stilte en moest niets weten van een afscheidsfeestje. Rem is overleden op 88 jarige leeftijd. We zullen hem nog lang in dankbaarheid herinneren.

PAUL VERGEER

REM LAAN 2005

FOTO: GILDEARCHIEF

BLOEMEN OP DE MARIAPLAATS

FOTO GERLOFKE HEKELAAR

Uit de oude doos

Gelieve deze titel letterlijk te nemen en niet te lezen als een karakterisering van ons Gilde, want ouderwets zijn we allerm minst en willen we niet zijn! Ik zal hierna duidelijk maken, om welke doos het gaat.

Geïnspireerd door het grote 900 jaar Utrecht-gebeuren heb ik mijn praatje op de voorjaarsbijeenkomst als motto gegeven *Gilden vroeger en nu* en geprobeerd verschillen en overeenkomsten te duiden, inclusief de verplichtingen die het Gildelidmaatschap nog steeds met zich meebrengt. Dat verhaal ging terug tot de Middeleeuwen, maar het lijkt me ook heel nuttig om het eigen Gildeverleden nu en dan weer in herinnering te roepen en zo kom ik bij die doos: vorig jaar heeft Frank van Stigt op ons verzoek het archief op orde gebracht en in degelijke dozen opgeborgen. Ik hoop in de komende nummers van ons Gilde Utrecht Nieuws daaruit wat stukjes aan te halen. Wie in 2019 onze (voorlopig laatste) eindejaarsbijeenkomst heeft bijgewoond weet dat we toen het zesde lustrum vierden en dat Gilde Utrecht dus in 1989 is opgericht. Uit het archief blijkt dat daaraan maar liefst vier jaar van voorbereidingen waren voorafgegaan door een groep enthousiaste mensen die hun doel – een Utrechtse vrijwilligersorganisatie voor senioren – met bewonderenswaardig uithoudingsvermogen en eindeloos geduld in talloze vergaderingen bleven bespreken en nastreven.

Er was één voorbeeld, want in Amsterdam bestond zo'n Gilde sinds 1984; in andere plaatsen liepen de voorbereidingen ongeveer parallel met de Utrechtse. Belangrijkste initiatiefnemers waren hier de Vrijwilligerscentrale en SBU, een stichting voor ouderenwerk. Medewerking van de gemeente was er jarenlang nauwelijks. Ondanks positieve signalen uit ambtelijke en politieke hoek en subsidieaanvragen werd – anders dan in een aantal andere steden – jaar na jaar alles op de lange baan geschoven of afgewezen. Maar men hield vol! Uit de stapel vergaderverslagen en bijlagen

haal ik een paar interessante punten of passages:

Onder het kopje *Waarom een Gildeproject* staat de volgende zin: “De huidige maatschappij (1985) hanteert nog veel te vaak het beeld dat ‘oud’ (wat is dat eigenlijk?) tegelijk ‘afgeschreven’ betekent. Het Gilde wil nu eigenlijk het tegendeel gaan bewijzen”.

Bij de voorbeelden van vrijwilligersaanbod lag de nadruk op praktische hulp zoals klusadviezen, administratieve ondersteuning, kleding verstellen. Maar rondleiden werd ook toen al genoemd. Van begin af aan werd benadrukt dat betaalde werkracht noodzakelijk was voor continuïteit en onderlinge verbinding. De eerste begrotingen kwamen op ongeveer hetzelfde bedrag uit als de huidige (maar dan wel in guldens!) In maart 1988 werd in het Polman's Huis een landelijke Gildedag gehouden in het bijzijn van minister Brinkman van WVC waarin hij een beeld kreeg van het Gildewerk. Volgens krantenberichten was het wel wrang dat dit uitgerekend plaatsvond in de stad die nog steeds geen Gilde had.

Tot zover deze eerste greep uit de oude doos; tijd om over te gaan tot de actualiteit van de bestuurstafel. In de eerste helft van dit jaar hebben we in het bestuur natuurlijk op de voet gevolgd hoe de verschillende activiteiten weer op gang kwamen en wat de effecten op de financiële situatie waren. Wat dat laatste betreft kan worden gesteld dat we weer de goede kant opgaan.

Vaste punten op de bestuursagenda in deze tijd zijn het jaarverslag (2021) en de tussentijdse rapportage(2022) in het kader van de gemeentelijke subsidie. Momenten om de balans op te maken, vaak gevolgd door een gesprek met onze

HANS MARCELIS

FOTO: NIENTKE WILLEMSSEN

contactpersonen bij de gemeente. In onze bespreking over de lange termijn ging het over de mogelijkheden tot het vinden van andere – aanvullende – bronnen van inkomsten (sponsoring en projectsubsidies) en over visie en kwaliteitszorg. Dat laatste gebeurt aan de hand van een visiedocument (eerste versie uit 2014) waarin naast de stand van zaken ook de wenselijke verbeteringen aan de orde komen en dat regelmatig moet worden bijgesteld. Na de zomer zullen we de coördinatiecommissies betrekken bij deze twee onderwerpen.

Tijd werd ook besteed aan de voorbereiding van een bezoek van de burgemeester op 13 april en van de voorjaarsbijeenkomst bij In de Driehoek, precies een maand later. Terugkijkend zijn we erg tevreden over beide gebeurtenissen. Ten slotte kwamen ook de viering van 900 jaar stadsrechten en onze bijdragen daaraan regelmatig aan de orde.

Inmiddels is het zomer en pauzeren we even om eind augustus met frisse moed en veel plezier ons bestuurswerk weer op te pakken.

HANS MARCELIS,
VOORZITTER

Een rondje hadj in Utrecht

Om precies half drie staat de groep klaar voor de moskee in de wijk Lombok. Na een welkom van Joke wordt het woord gegeven aan Alfred, want in zijn wandeling door Lombok is de moskee een belangrijk onderdeel.

In deze Utrechtse wijk werden vanaf 1960 de gastarbeiders ondergebracht. Het bleek niet tijdelijk te zijn: er vond gezinshereniging plaats. De voormalige woonkazernes werden door de arbeiders opgekocht en opgeknapt om er met hun gezinnen te gaan wonen. De wijk groeide en ontwikkelde zich als Hollandse Kasba. Maar een element ontbrak aan het geheel, er was nog geen gebedshuis. Aan het begin van de Kanaalstraat stond al tijden een badhuis zonder badgasten. Het verlaten badhuis werd toen geschikt gemaakt als gebedsruimte voor de islamitische gemeenschap.

Vanaf 2009 is men plannen gaan maken voor een nieuw te bouwen moskee. In 2015 is deze gerealiseerd op de kop van de Kanaalstraat. De opening vond plaats in 2016. Het bouwwerk is opgebouwd uit baksteen met veel glaspartijen en twee minaretten en is een mooi compromis tussen de gebruikelijke bouwwijze in Turkije en deze 'Moskee in Holland'.

DE GROTE GEBEDSRUIMTE

FOTO: ALFRED STURKENBOOM

De architect voor het exterieur is Ishak Önen met een bureau in Zaandam. Het interieur is door het in Istanbul gevestigde bureau van Semih Irtes ontworpen. Het bedrag voor de bouw en inrichting is nagenoeg in z'n geheel door de Utrechtse islamitische gemeenschap opgebracht.

ULU MOSKEE

FOTO: ALFRED STURKENBOOM

Binnengekomen dalen we af naar de kelderruimte en nemen plaats in de jeugdruimte voor nadere uitleg over het gebruik van de moskee en de geloofsbeleving. Er wordt verteld dat de gebeden in het Arabisch worden gezegd, maar dat de preek door de imam in het Turks wordt voorgedragen.

De Koranteksten zijn vaak niet te vertalen, aldus twee jonge moslims die aan het tafeltennissen waren.

We vervolgen onze weg door het gebouw, de trappenhuizen en gangen zijn uitgevoerd in gemêleerd licht marmer. Er zijn grote ruimten voor bijeenkomsten, ontmoetingen en om koffie te drinken (bijvoorbeeld de Máxima- en Mevlaruimte). Wel is er een strikte scheiding tussen de ruimten voor mannen en vrouwen. Verder is er een stilleruimte die niet-moslims kunnen gebruiken voor een moment van bezinning. In een bibliotheekruimte worden we ontvangen door een gemeentelid dat ons verder begeleidt door het gebouw en de nodige uitleg geeft.

Op de verdieping bevindt zich de gebedsruimte. Voordat we deze ruimte

binnengaan worden de schoenen uitgetrokken en in daarvoor bestemde kastjes geplaatst. In deze hal is een royaal bemeten ruimte voor het ritueel wassen, voorafgaande aan het gebed.

De gebedsruimte in het centrum van het complex heeft een vrije overspanning met een lichtkoepel in het plafond. Er is hier plaats voor 1600 gelovigen (bij dit aantal zal de ruimte voor de vrouwen op de verdiepingen meegerekend zijn). De vloer van de gebedsruimte is belegd met een tapijt voorzien van motieven voor de gebedsplaatsen en een medaillon in het midden onder de koepel.

Zowel de preekstoel als de nis voor de imam zijn uitgevoerd in wit marmer. Een bijzonderheid in de marmerconstructie is dat aan weerskanten een grijze marmeren zuil is bevestigd die los zit in zijn houder. In elke moskee zul je dit vinden. De functie hiervan is dat de zuil bij een aardbeving zal gaan rammelen; het teken dat je weg moet wezen! Wanneer de imam op de verhoging/preekstoel staat, is alleen hij aan het woord. Staat hij in zijn nis, dan is er gesprek mogelijk met de aanwezige gelovigen.

Vijf keer per dag wordt er gebeden. Het eerste gebed is tien minuten na zonsopkomst. De tijden voor gebed zijn aangegeven in de gebedsruimte. Het oproepen tot gebed gebeurt vanuit de grote ruimte, via een geluidsinstallatie en dus niet vanaf een minaret. De minaretten (elk 45 meter hoog) zijn gebouwd met glazen stenen en in de avond verlicht in blauwgroene kleur. De

kleur wordt aangepast aan de actualiteit; de minaret kleurt op bijvoorbeeld Koningsdag oranje.

Op de bovenste verdiepingen van de moskee bezoeken we de vrouwengebedsruimte waarna we aan het einde zijn gekomen van het bezoek. Een gift in een van de brandkasten, die op elke verdieping staan, is op zijn plaats.

Als afsluiting drinken we nog een kopje koffie met een gebakje, dit laatste om te vieren dat we weer op pad kunnen na corona. Ik durf te zeggen dat het een geslaagd evenement was; organisatoren bedankt!

HENK VAN HILTEN

Bisschoppelijk paleis of bisschopshuis

Op 21 juni 2022 rond 9.45 verzamelen we met een man of vijftien voor het Bisschoppelijk paleis aan de Maliebaan 40, waarna we om 10 uur stipt (nadat Joke v.d. Boogaard heeft aangebeld) in dit prachtige pand worden binnengelaten. In de vestibule worden we door vicaris, tevens hulpbisschop, Herman Woorts (hierna aangeduid met: 'vicaris' of 'mgr. Woorts') begroet met een warme handdruk, dit laatste natuurlijk alleen voor wie dat wil.

Via de monumentale trap worden we binnengeleid in de Mgr. Zwijsenzaal op de eerste verdieping; dit is de grootste ruimte van het complex. Er is thee, koffie en water en vicaris Woorts himself gaat rond met een schaal koekjes. Als iedereen is voorzien, neemt hij het woord, introduceert zichzelf kort en na een voorstelrondje 'om de tafel', deelt hij ons mee de hele ochtend voor ons bezoek te hebben gereserveerd. Zijn

voornemen is ons een uiteenzetting te geven over het ontstaan van het Aartsbisdom Utrecht en de geschiedenis van het katholicisme, waarna we kunnen afsluiten met een bezoek aan de huiskapel gevolgd door een 'balkonscène'. 'Is iedereen het daarmee eens?' Ja zeker! Alle hoofden knikken een verwachtingsvol 'ja' richting de plek waar de vicaris heeft plaatsgenomen.

Mgr. Woorts begint met een uiteenzetting van zijn eigen positie binnen het bisdom Utrecht: als vicaris van Utrecht fungeert hij als de plaatsvervanger van de Bisschop van Utrecht. Naast vicaris is hij tevens hulpbisschop van Utrecht; in deze functie is hij benoemd door paus Benedictus. Naast veel andere verantwoordelijkheden is hij ook verantwoordelijk voor alles wat in het bisdom met kerkelijke kunst te maken heeft.

Dat lijkt niet meer dan logisch, want na thuiskomst hem nog even te hebben 'gegoogeld' zie ik dat hij niet alleen theologie, maar ook kunstgeschiedenis heeft gestudeerd.

Het paleis, deze benaming is afgeleid van het Italiaanse 'palazzo' – de vicaris geeft overigens voorkeur aan aanduiding met 'bisschopshuis' – is gebouwd in 1868, in opdracht van de familie Ameshof. De heer Ameshof was destijds president-directeur van de Nederlandse Rhijnspoormaatschappij. In 1898 verkocht hij het pand aan bisschop Van de Wetering, die daarvoor moest verhuizen van de pastorie van de Catharinakerk aan de Nieuwegracht, naar dit pand aan de Maliebaan.

KOFFIE MET MGR. WOORTS

HUISKAPEL

Henricus Van de Wetering was aartsbisschop tussen 1896 en 1929 en is daarmee de langst zittende aartsbisschop tot nu toe.

Lex de Wever heeft nog een leuke toevoeging aan dit verhaal: Bij de verkoop van het pand in 1898 werd door de heer Ameshof de voorwaarde gesteld dat het pand niet mocht worden verkocht aan een katholiek. Van de Wetering stuurde daarom een stroman....

De stijl van het huis is, hoe kan het anders met deze katholieke bestemming: neogotisch. We nemen een kijkje in een paar zalen op dezelfde verdieping als de Mgr. Zwijsenzaal. In de Adrianuszaal, genoemd naar Adrianus VI, de enige paus door

Nederland aan het Vaticaan geleverd, is na de recente restauratie van het pand het originele behang teruggevonden en in ere hersteld. De Kardinaal De Jongzaal is genoemd naar de kardinaal die tijdens de oorlog een grote en bijzondere (verzets)rol heeft gespeeld. Beide zalen zijn prachtig gedecoreerd.

Teruggekomen in de Mgr. Zwijsenzaal vervolgt mgr. Woorts met een uitgebreide uiteenzetting van de geschiedenis van het katholicisme en vooral ook hoe dat in Utrecht tot ontwikkeling is gekomen. Hij begint met de komst van Willibrord, voert ons op werkelijk zeer boeiende, onderhoudende wijze, mee door de geschiedenis en komt, via Bonifatius, Gregorius, de Noormannen, Bernulphus, de Reformatie, Bataafse

Republiek, de nieuwe grondwet van Thorbecke met de gelijkberechtiging en het daaropvolgende herstel van de bisschoppelijke hiërarchie, uit bij de dag van vandaag.

Ik vond mgr. Woorts een meer dan goede verteller, die de wat lastigere onderwerpen zeker niet uit de weg ging. Zo kwamen ook het kindermisbruik en leegloop uit de katholieke kerk, met alle gevolgen van dien, aan de orde.

We nemen nog een kijkje in de huiskapel, genoemd naar Willibrord. In deze kapel, die door Mengelberg is ingericht, wordt elke dag om 7.30 uur de mis opgedragen voor medewerkers. Tot slot is er dan de 'balkonscène'. We nemen plaats op het balkon aan de achterkant van het huis, dat uitzicht biedt op een immens diepe tuin met een prachtige rode beuk en een plataan die met z'n 250 jaren een van de oudste bomen van Utrecht is. Er worden foto's gemaakt, we praten nog wat na, Joke spreekt een dankwoord en – wederom met een vriendelijke handdruk – nemen we afscheid van de vicaris, tevens hulpbisschop, mgr. Herman Woorts.

MARIE-LOUISE KUIJPERS
FOTO'S ALFRED STURKENBOOM

ACHERWANDSCHILDERING HUISKAPEL

Gullivers taal

Veel klassiekers onder de boeken worden bewerkt tot kinderboek en krijgen zo een tweede leven. Dat overkwam ook de satirische roman van Jonathan Swift uit 1726. In mijn vroege jeugd kreeg ik, bij een bezoek van mijn oom Bernard en tante Cato, als cadeautje het kinderboek 'Gullivers Reizen'. Dat gaat over de reizen van Gulliver, Dr. Lemuel Gulliver, naar verre, vreemde landen. Gulliver is scheepsarts die telkens schipbreuk lijdt en dan, moederziel alleen, op vreemde eilanden terecht komt. Na veel avonturen en confrontaties met de plaatselijke bevolking, wordt hij min of meer opgenomen in die vreemde samenleving, hij leert de taal van het land spreken en verdiept zich in hun gewoonten. Uiteindelijk komt de breuk en wordt hij weggejaagd. Hij komt, meer dood dan levend, weer thuis, maar koppig en onverzettelijk als hij is, gaat hij het jaar daarop weer op reis... schipbreuk... eiland... taal. Wie veel beleeft, kan veel boeken schrijven en ook een scherpe satire.

De taalzak-mensen

Op een van zijn reizen spoelt Gulliver aan bij mensen die zó zorgvuldig willen omgaan met de taal dat ze die niet zomaar vluchtig willen uitspreken. Neen, ze dragen alle woorden waarmee zij communiceren, met zich mee in een grote zak op hun rug en, als het nodig is, halen ze de woorden en begrippen, waarover ze het met anderen willen hebben uit die zak. Wat een beeld! Je hele woordenschat in een zak op je rug. Een Gildegroene rugzak denk ik dan meteen. Een klein, groen zakje voor een bescheiden woordenschat en een reusachtige voor de meer belezen mensen. Ik zie ze al lopen en grabbelen naar de juiste woorden.

Misschien is zo de taal wel begonnen. Ook in onze taal zijn er nog sporen van terug te vinden. De uitdrukking 'onder uit de zak krijgen' slaat vermoedelijk op de harde, pijnlijke, verwijtende woorden die door hun hoog soortelijk gewicht onder in de zak zijn beland, terwijl de aansporing 'geef hem van katoen' moet dateren uit de tijd dat de taalzakken nog van pure katoen werden gemaakt. Later werden deze versterkt met kunstvezels, zeker aan de onderkant.

Lieve lezer, ik hoor u al denken: waar houden ze zich in hemelsnaam mee bezig daar in de CCTA, maar ik moest aan het verhaal van Gulliver bij de taalzak-mensen denken toen ik de fraaie doos opende met de mooie plaatjes en woordkaartjes die zijn ontwikkeld om de mensen die zijn gevlucht uit Oekraïne te helpen zich hier - ook verbaal - een beetje thuis te voelen.

Oekraïne

Want daar zijn we wél mee bezig. Net als andere vrijwilligersorganisaties hebben wij ons in het voorjaar afgevraagd wat we zouden kunnen doen om deze groep vluchtelingen met een speciale status en achtergrond (o.a. een ander alfabet) te helpen zich te redden in het Nederlands. Een groot aantal Gildevrijwilligers reageerde positief op een oproep en sommige van hen zijn ook al aan de slag via de 'meeting-points' die in Utrecht georganiseerd werden. Ook heeft een aantal een of meer workshops gevolgd die specifiek op deze doelgroep gericht waren. Het blijkt in de praktijk lastig om de vluchtelingen uit Oekraïne te bereiken. Gelukkig zijn we er wel in geslaagd om ruimte te vinden waar we in groepjes zouden kunnen werken, bijvoorbeeld bij onze partner, de taalschool NCB en ook op de boot 'Formidable', waar we ook in de avonden terecht zouden kunnen.

Leesgroepen

Na een lange periode waarin bijeenkomsten in de bibliotheken niet mogelijk waren, gaat het opnieuw opstarten van deze waardevolle activiteit allesbehalve vanzelf. In nauwe samenwerking met de bibliotheek werken we aan publiciteit om deze mogelijkheid om samen te lezen en te praten weer onder de aandacht te brengen. In de (digi)taalweek in september zullen er in de verschillende bibliotheken inloopbijeenkomsten georganiseerd worden.

Tot slot

Onze activiteiten op taalgebied zijn heel divers. Laat de taalzak-mensen maar grabbelen, de taal wordt gelukkig ook gesproken, en komt dan niet uit een zak maar (soms) uit het hart. Ook al ontstaan hierdoor ook wel misverstanden, en worden woorden als 'fles' en 'vles' soms door elkaar gehaald, het blijft heel mooi werk om samen Nederlands te oefenen en te spreken. Dat is belangrijk, zinvol en ook leuk om te doen. Wij wensen iedereen veel succes en plezier met dit boeiende werk en zien jullie allemaal graag op onze gezamenlijke activiteiten in het komende najaar.

MARTIJN VERVIERS

LEESGROEPEN IN DE BIEB

Schiller Theater: een springlevend monument

Interview met Steef en Hannie Schinkel

'We starten weer.' Dat is het eerste dat bezoekers van de website van het Schiller Theater 'Place Royale' zien. Eindelijk, na tweeënhalf jaar nauwelijks activiteiten vanwege de coronapandemie, komt er weer leven in de brouwerij. Dat is ook precies wat Steef en Hannie Schinkel willen. Het echtpaar voert al bijna twintig jaar de directie over het theater. 'Cabaretier Hans Dorrestijn staat voor 3 september op het programma. Al tijden uitverkocht', vertelt Steef Schinkel, wijzend op de affiche in de hal van het theater.

Schilders

Aan de voorzijde van het monumentale pand in de Minrebroederstraat wordt druk gewerkt. Een schildersbedrijf moet de ramen en deuren van de rijkversierde gevel zijn dieprode kleuren teruggeven. Binnen heeft de schilder zijn werk al af. Steef wijst ook op de vernieuwde luchtverversingsinstallatie. 'We zijn helemaal coronaproef'. Hannie knikt instemmend.

Veel Utrechters kennen het knusse theater dat plaats biedt aan 134 bezoekers. Onder de prachtige kroonluchter en een plafond omlijst met antiek gebrandschilderd glas zien ze vanaf de comfortabele paarse stoelen een bescheiden podium. 'Heel wat kunstenaars zijn op podia zoals dat van ons begonnen om later de grote zalen in ons land te veroveren' stelt Steef. Hij schudt een reeks namen uit zijn mouw ter illustratie: Tineke Schouten, Karin Bloemen, Ronald Snijders, Anne

van Veen, Pieter Derks, Yentl en de Boer, Kiki Schippers. 'En vergeet Lenny Kuhr niet', zegt Hannie die groot fan is van de zangeres die in 1969 het Eurovisiesongfestival won en nog steeds optreedt en ook in 2023 het Schiller Theater weer aandoet.

Try-outs van Tineke Schouten

De familie Schinkel heeft een speciale band met veel artiesten. 'Tineke Schouten was hier twee weken geleden nog', vertelt Steef. De Utrechtse diva heeft al diverse malen haar try-outs voor nieuwe voorstellingen in het Schiller Theater gehouden. 'Dan speelt ze hier enkele avonden achter elkaar voor een klein publiek, verzamelt na afloop reacties van de mensen en dan werkt ze zo'n nieuwe show binnen enkele weken helemaal uit. Daarna begint ze haar tournee langs de grote zalen in ons land. Ik vind het nog altijd waanzinnig knap zoals Tineke dat doet', aldus Hannie. Maar Steef en Hannie kicken niet op louter grote namen. Ze zien hun theater ook als broedplaats voor nieuw talent en weten dat velen niet de top halen maar wel degelijk een eigen publiek hebben dat hiervoor graag naar de Minrebroederstraat komt.

Historie

We spreken elkaar aan de voorzijde van de bar, schuin achter het podium. Een zomerse dag, op de binnenplaats achter de zaal is het te warm maar hier is het goed uit te houden. Een van de voordelen van zo'n oud pand. Al snel komt het gesprek op de tijd net voordat de familie Schinkel het theater kocht van de gemeente Utrecht. 'Wij wisten dat de gemeente ongeveer 25 jaar geleden af wilde van dit pand. Enkele tientallen jaren had men het theater

STEEF EN HANNIE SCHINKEL

FOTO: COR VAN SANTEN

verhuurd aan Hennie Oliemuller, die hier cabaretvoorstellingen gaf, net als trouwens diverse andere cabaretiers als Herman Berkien'.

Oliemuller vernoemde het theater naar de ambtenaar van de gemeente Utrecht, E.Th. Schiller die destijds het gebouw in portefeuille had.

Oeuvreprijs

Om deze uitgaansgelegenheid te behouden richtte de familie Schinkel met diverse kunstliefhebbers de stichting Behoud Schiller Theater op. Die stichting is trouwens nog altijd actief met de jaarlijkse uitreiking van de Nederlandse Oeuvreprijs Cabaret en Kleinkunst. Winnaars waren onder meer Herman van Veen, Claudia de Breij, Joris Schiks, Alex Roeka en vorig jaar Ronald Snijders. De prijswinnaar krijgt een bronzen leeuw.

SCHILLER THEATER FOTO: NIENKE WILLEMSSEN

Terug naar de perikelen rond het theater destijds. Het duurde enkele jaren voordat de gemeente in 2002 definitief voor verkoop koos. Gegadigden mochten een plan indienen wat ze met het pand wilden doen. Steef zette zijn visie op papier. 'Ik had in een diep doorwaakte nacht zestien kantjes volgeschreven'. Hannie maakte van zijn concept een plan van drie A4'tjes en leverde het af bij het stadhuis.

Restauratiefonds

Om een lang verhaal kort te maken: na nog een aantal onderhandelingen met de wethouders Gispén en Verhulst kochten Steef en Hannie het theater eind 2003. 'We hadden geluk. Voor de aankoop konden we een aantrekkelijke lening krijgen bij het Nationaal Restauratiefonds. Want het gaat hier immers om een rijksmonument. En kort voor de koop hadden we een donatie ontvangen. Eigenlijk is het Hannies pand', lacht Steef. 'Maar jij had het lef om het te kopen', voegt Hannie toe. Ze zijn nog altijd blij met hun aankoop al is 'het brok historie' tegelijkertijd ook vaak een zorgenkind. De eisen die tegenwoordig aan theaters worden gesteld, zijn zwaar en vergen

regelmatig grote investeringen. Vooral in de eerste jaren is er veel gebeurd want het gebouw kampte met 'zwaar achterstallig onderhoud' zoals Steef het noemt. Brandveiligheid, elektra, isolatie. Alles ging op de schop, inclusief de aanleg van nieuwe toiletgroepen in de kelder.

Wonderkind Mozart

Met smaak kan het echtpaar vertellen over de historie van het pand. Dit was in de achttiende eeuw de dependance van het logement Plaets Royale dat iets verder in de Minrebroederstraat stond, op de plek waar nu de Willibrordkerk de aandacht trekt. En hier logeerde in 1766 de tienjarige Wolfgang Amadeus Mozart enkele dagen met zijn familie. In de danszaal oefende hij op een krakkemikkige fortepiano voor het concert dat hij samen met zijn zus Nannerl gaf in het Stadstheater dat destijds op de kop van de Drieharingstraat stond. Steef ontdekte nog meer. Bijvoorbeeld dat in de Franse Tijd Lodewijk Napoleon eigenaar was van het logement en er ook wel verbleef. En dat componist Johannes Brahms eind negentiende eeuw hier ook te gast was. Brahms is meerdere keren

in Utrecht geweest om pianowerken uit te voeren of te dirigeren in de zaal waar nu het conservatorium staat, op de Mariaplaats. In die tijd woonden de gebroeders Haak, bekende horloge- en klokkenmakers, naast het logement. 'Zij hebben nog samen met Brahms in de achtertuin gespeeld, dat vertelden de kleinkinderen Haak aan mij', zegt Steef.

Middeleeuwse waterput

Van veel oudere datum is de waterput in de kelder van het pand. Steef is ervan overtuigd dat die put in verbinding staat met de vroegere zijtakken van de Rijn die Utrecht op enkele plekken doorkruisen.

Ook het tongewelf in de kelder dateert uit de middeleeuwen, zo hebben de deskundigen van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed ooit vastgesteld. Minstens zo bijzonder was het nieuws van dezelfde experts dat de balken die het plafond op de eerste etage dragen vermoedelijk afkomstig zijn van Noormannenschepen die de stad en de regio in de negende eeuw diverse malen aanvielen. Kortom dit is een monument met wel heel oude papieren.

Feestje

Steef en Hannie hebben ontzettend veel zin in het nieuwe theaterseizoen. 'We zijn nog volop bezig met de invulling. Maar dat is geen probleem. Er is zoveel aanstormend talent. En we willen nog meer voorstellingen voor de jeugd programmeren', zegt Hannie. Wel willen ze het laagdrempelig houden. En ze realiseren zich dat een deel van het theaterpubliek nog aarzelt om weer te komen na de pandemie met zijn lockdowns. Maar optimistisch als zij zijn, komt het met de bezetting wel weer goed. 'Wij gaan hiermee door totdat we erbij neervallen', zegt Hannie heel gedecideerd. 'En we maken er telkens weer een feestje van', aldus Steef. Met zoveel enthousiasme moet het wel goed komen.

COR VAN SANTEN

GEDENKSTEEN BIJ HET SCHILLER THEATER

FOTO: COR VAN SANTEN

Echtpaar met passie voor kunst

Hannie en Steef Schinkel hebben een passie voor kunst en cultuur. Hannie zingt zelf, Händel is haar favoriete componist. Ze studeerde aan de Kunstacademie in Utrecht esthetiek en vormgeving en heeft als illustrator en tekenaar gewerkt. Steef heeft heel veel aan toneel gedaan en velen kennen hem als publicist en vooral columnist, bijvoorbeeld voor DUIC. Beiden houden van dansen. In 1967 ontmoetten ze elkaar in de Catacombe in Utrecht toen Steef geld gooide in de jukebox en met zijn muziekkus de aandacht van Hannie trok. Hij was 20, zij 17. Binnen vier jaar trouwden ze. Na Utrecht woonden ze in Lopik en sinds 1983 is Bilthoven hun thuisbasis. Ze hebben vier kinderen en vier kleinkinderen.

Steef is geboren en getogen in Utrecht. Zijn wieg stond in de Schroeder van der Kolkstraat waar toen ook nog het Academisch Ziekenhuis zat. Later woonde hij in het centrum, in de Jeruzalemstraat. Hannie is geboren in Haarlem maar al voor haar eerste verjaardag streken haar ouders ook in Utrecht neer en ging ze na de lagere school naar de hbs. Na haar studie werkte ze onder meer bij de SHV (de Steenkolenhandelsvereniging van de familie Fentener van Vlisningen) als programmeur. In diezelfde functie was Hannie betrokken bij de totstandkoming van de ANS, de Astronomische Nederlandse Satelliet, die in 1974 werd gelanceerd en waar de universiteiten van Utrecht en Groningen een belangrijke bijdrage aan hebben geleverd.

Steef bezocht de mts en kwam in de techniek terecht. Hij werkte lange tijd als industrieel ontwerper en constructeur in de scheepsbouw en heeft al meer dan 25 jaar een eigen bedrijf dat gespecialiseerd is in metalen constructies die voornamelijk uit aluminium bestaan. En om duurzamer te produceren is hij hard bezig om in de naaste toekomst louter recyclebare materialen en componenten te gebruiken.

Op Open Monumentendagen zijn Steef en Hannie vrijwel altijd in hun theater te vinden en geven dan rondleidingen in hun bijzondere pand, aangevuld met diverse optredens. Voor hun verdiensten in de culturele sector in Utrecht is het echtpaar in 2018 door toenmalig burgemeester Jan van Zanen geridderd.

Een (Gilde)duizendpoot

Interview met Marie-Louise Kuijpers

Marie-Louise – secretaris van het Gildebestuur, rondleider en taalmaatje – ontvangt mij op een zonnige middag in haar knusse hofjeswoning in Oudwijk. Deze zelfbewuste maar toch ook bescheiden vrouw heeft al aardig wat sporen bij Gilde Utrecht verdiend. Het is dus duidelijk tijd om haar te interviewen.

Vertel eerst eens iets over het gezin waar je uit komt

“Ik ben geboren in 1955 in Eindhoven. Mijn vader was militair en werkte op de vliegbasis aldaar. In de oorlog is hij naar Engeland gegaan en nam daar dienst bij de Royal Air Force. Terug in Nederland in '45 kwam hij bij de Koninklijke Luchtmacht. Hij was luchtmachtman in hart en nieren. Mijn moeder was huisvrouw. Van Eindhoven herinner ik mij niets, al op mijn derde verhuisden we naar Rhenen waar mijn vader bij het DELM ging werken (Depot Elektronisch Luchtmacht Materieel). Later werd hij in Duitsland gedetacheerd. Mijn ouders zijn overleden in 2016 en 2018. Ik heb twee broers, de een is een IT'er die in Boedapest bij een Duitse organisatie werkt aan kwaliteitssystemen voor de automotivebranche, de ander woont in Almelo waar hij een bedrijf heeft voor

relatiegeschenken.”

Hoe verliep jouw opleiding en werkzame leven?

“Na mijn middelbare school aan het Wagenings Lyceum vond ik het moeilijk te kiezen: ‘wat nu?’. Ik deed de eenjarige opleiding bij Schoevers in Utrecht en ging daarna hier aan het werk. Ik heb het meest als officemanager gewerkt (hoofd secretariaat, facilitaire zaken, marketing); ik ben een ‘regelneef’. In 1975 begon ik bij Gebr. Nefkens aan de Atoomweg. Ze waren toen nog importeur van Peugeot, waarvoor ik ook enkele malen naar Frankrijk moest. In 1979 was er een vacature op de receptie van een camping in Zuid-Frankrijk. Ik was mijn ‘wilde haren’ nog niet kwijt en nam de baan aan; dat vond ik best spannend – moest ook vaak problemen van vakantiegangers

MARIE-LOUISE KUIJPERS

FOTO: AART DE VEER

oplossen als tolk uit het Engels, Duits of Nederlands naar het Frans.

Nadat ik twee seizoenen op deze camping heb gewerkt, kreeg ik achtereenvolgens een aanstelling bij een advocatenkantoor als secretaresse

MARIE-LOUISE KUIJPERS (2019)

FOTO: CHRISTIEN BOELES

en daarna als intercedent bij een uitzendbureau. In 1991 ging ik bij Ernst & Young werken. Omdat dit een grote organisatie is, heb ik hier verschillende functies kunnen vervullen en waren er veel mogelijkheden mijzelf verder te ontwikkelen. Zo heb ik via dit bedrijf verschillende opleidingen en cursussen op het gebied van leidinggeven, facilitair management, projectmanagement en kwaliteitssystemen gedaan. Dat vond ik erg leuk. Davies van Ernst & Young was: Education permanente ofwel: 'een leven lang leren' en dat heb ik mij ter harte genomen. Sindsdien ben ik eigenlijk wel continu cursussen en opleidingen blijven volgen, ook privé. Zo heb ik via de Vrije Academie inmiddels talloze cursussen kunstgeschiedenis gedaan. In 2009 begon ik bij GTP Executive Search, een assessmentbureau. De contacten die ik daar had met acteurs, psychologen, deelnemers aan de assessments en bedrijven, vond ik erg interessant.

Mijn laatste baan, van 2011 tot 2021 was bij het UMC, ook daar was ik officemanager. Nu ik met pensioen ben kan ik me meer wijden aan mijn hobby's en natuurlijk aan het Gilde!"

Hoe verliep je persoonlijke leven?

"Ik ben nooit getrouwd – heb wel enkele

relaties gehad, maar de man met wie ik een gezin zou willen stichten was er nooit bij. Het komt zoals het komt – ook zo kan je een gelukkig mens zijn."

Nu graag iets over al je activiteiten bij het Gilde

"Ik ben in 2010 bij het Gilde gekomen. Een jaar later werd ik als rondleider bevestigd. Ik begon met een algemene wandeling vanaf het Domplein. Later zijn daar de themawandelingen langs universiteitsgebouwen in de binnenstad en de 'zorgwandeling' (van gasthuis tot ziekenhuis) bijgekomen, deze laatste deed ik samen met Joke Keijmel. In de tijd dat het op mijn werk heel erg druk was en mijn ouders wat hulpbehoevender werden, heb ik het rondleiden op een laag pitje gezet. Heerlijk dat ik daar nu, ook na corona, weer volop de tijd voor heb! Sinds kort ben ik toegevoegd aan het clubje Gildevrijwilligers dat gidst op een sloep. In een stille, open boot voor maximaal twaalf personen varen we, vanaf de Oosterkade, rond over singel en grachten en vertel ik over al het moois dat je daar 'boven je' ziet. Verder 'converseer' ik wekelijks met een Gildecollega een uurtje een-op-een, afwisselend in het Frans en in het Duits. Dit is voor mij een mooie

manier om deze talen een beetje bij te houden. Zo jammer als het anders zou wegzakken! En onlangs ben ik gevraagd om in het najaar toe te treden als lid van de aannemecommissie rondleiders. Ook heb ik korte tijd in de publiciteitscommissie gezeten. In 2015 ben ik secretaris van het bestuur geworden. We vergaderen eens per maand en dan volgt natuurlijk 'het verslag schrijven' en wanneer nodig klussen uitvoeren die zijn afgesproken. Sinds begin mei geef ik ook tweemaal per week taalhulp aan Oekraïense vluchtelingen in een kerk in Leidsche Rijn. Via het Gilde ben ik terechtgekomen bij de Stichting Taal doet Meer en heb ik me daarvoor aangemeld. Met twee vrijwilligers hebben we een groep van zo'n 25(!) personen. We oefenen vooral met praktische zaken, zoals termen die betrekking hebben op openbaar vervoer, boodschappen doen, eten en het menselijk lichaam/gezondheid. Ook klanken en af en toe wat grammatica komen aan de orde, zoals nu de persoonsvormen van een werkwoord. Meestal is er ook iemand bij van Oekraïense afkomst die al wat langer in Nederland is en die Nederlands spreekt, geen vluchteling dus en die zonodig kan tolken. Het persoonlijk doel voor iedereen is: 1250 woorden leren en kunnen gebruiken."

Wat vind je van Gilde Utrecht Nieuws?

"Ik vind het een leuk blad en lees het graag. Het is veel mooier geworden met de kleurenfoto's! Ik denk dat het blad, naast interessant en leuk, ook heel nuttig is voor kennisoverdracht en binding van de vrijwilligers van het Gilde."

Kun je iets over deze woonplek vertellen?

"Ik heb dit huis in de Haagstraat kunnen huren in 2021 van de Fundatie Margaretenhof. Stadsherstel doet het beheer van de hofjeswoningen van deze Stichting. De Stichting Margaretenhof gaat terug op het Margaretengasthuis met 'kamers', dat op initiatief van

Gijsbrecht van Walenborch, kanunnik van de Domkerk, tussen 1367 en 1371 is gesticht aan het Jansveld. Dit was bestemd voor 'arme luyden daar in te wesen'. In 1883 kocht de Fundatie zeven nieuwbouwhuisjes aan de Haagstraat voor 8000 gulden. Die ademden de geest van die tijd; ze waren ruim tweemaal zo groot als de 'kamers' aan het Jansveld, hadden waterleiding en een eigen toilet. Wow! Beneden is een zitkamer en woonkeuken en boven een grote slaapkamer over vrijwel de hele verdieping. En dan nog een kleine ruimte met zolder, voor apparatuur enz. De zonnige tuin is klein maar visueel hoort de buurtuin erbij omdat er geen hek is! Er was wel een grondige opknappen schoonmaakbuurt nodig voor ik erin kon trekken. Hiervoor woonde ik lang aan de Humberdreef in Overvecht en ook heb ik een tijdje in een appartement

in de buurt van de Oudenoord gewoond."

Welke hobby zou je willen vermelden?

"Reizen is belangrijk, vooral om kennis te nemen van andere culturen. Ik heb veel landen bezocht, in vrijwel alle werelddelen (behalve Zuid-Amerika en Antarctica). Afhankelijk van de mogelijkheden gaat het vooral om de natuur of juist de cultuur. In Europa maak ik regelmatig een stedentrip. De meeste reizen organiseer ik zelf, een enkele keer ga ik met een groep mee. In China (Beijing) kon ik enige tijd bij een vriendin logeren. Uitgaan in Utrecht doe ik eigenlijk (te) weinig. Het Concertgebouw en ook de (St)opera in Amsterdam zijn favoriet, o.a. ga ik jaarlijks naar de Matthäus Passion. Daarnaast is ook geschiedenis

een belangrijke passie. Veel boeken die ik lees hebben een historische achtergrond. Ben momenteel bezig in De Bourgondiërs, van Bart van Loo. Prachtig! Echt een aanrader. Je waant je, al lezende, levend in die tijd."

Tussen het schrijven door heb ik lekkere thee gedronken, met verse cake uit haar eigen keuken erbij. Na een fotosessie in de tuin werp ik nog een blik op Marie-Louises prentenverzameling: allemaal Utrecht natuurlijk, met als topstuk een kaart (gravure) van de binnenstad en omgeving uit 1700.

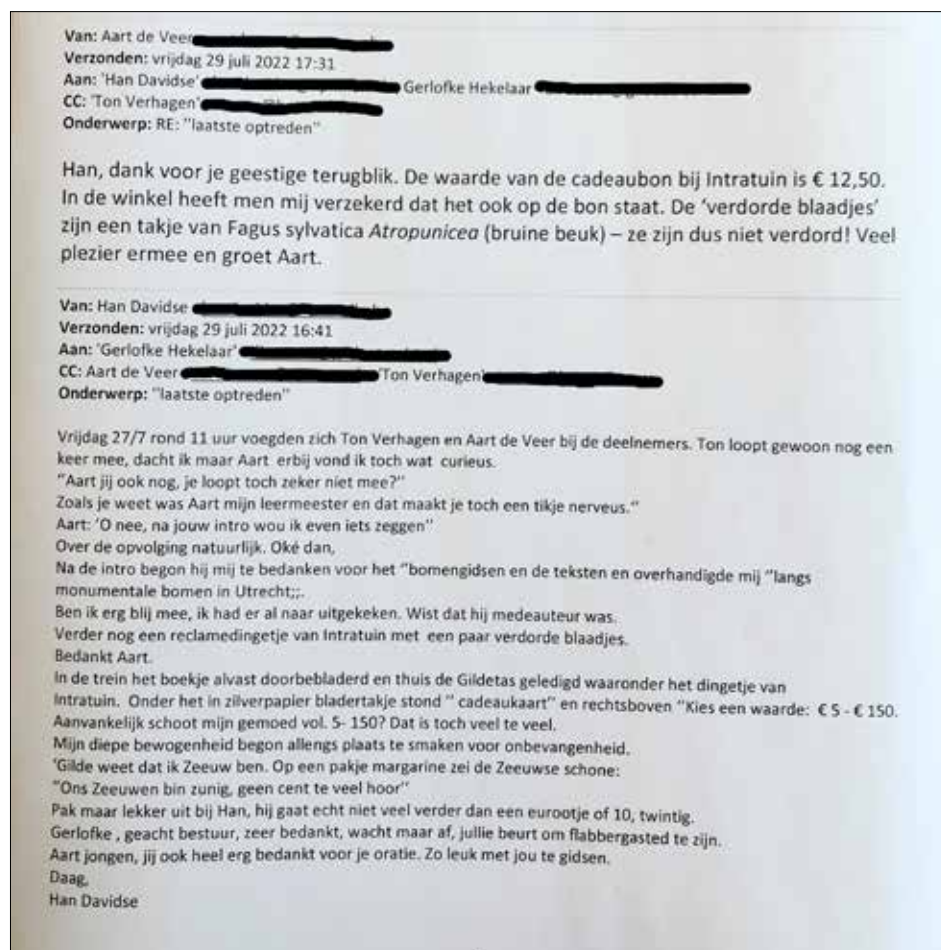
AART DE VEER

Afscheid van rondleider Han Davidse

Eind juli namen Aart de Veer en Ton Verhagen op gepaste wijze afscheid van Han Davidse die meer dan 30 jaar actief is geweest voor het Gilde o.a. als (bomen)rondleider!

Hans reactie was typerend en willen we jullie niet onthouden.

Han, we zullen je tomeloze inzet en vooral je humor erg missen!

Praten en wandelen

Toen ik via het Zimihc-theater een paar keer een wandeling van het Gilde had gedaan, dacht ik bij mezelf: dat is leuk! Na doorvragen werd al snel duidelijk dat hiervoor gesolliciteerd moet worden. Nou, solliciteren heb ik de laatste dertig jaar niet gedaan, dus dat was gelijk al een ding. Maar na een prettig gesprek (zoals dat dan heet) stond ik op de wachtlijst voor een opleiding.

Een opleiding zei u? Alweer een ervaring die ik de laatste tien jaar toch niet meer meegemaakt heb. Maar ik herinner mij nog wel een paar vaste waarden die bij mijn leerproces horen: afwisselend een 'wow wat leuk', 'pfff wat is het veel', 'hoera we mogen weer', 'dit kan ik nooit', 'nou heel misschien dan toch'. En het grappige is, telkens verrast het mij volledig. Eén ding is zeker: ik had vroeger bij geschiedenis echt veel beter op moeten letten. Maar met een boel studie begin ik toch een idee te krijgen over de mijlpalen van de Utrechtse historie.

Om met een aantal mensen met een opleiding bezig te zijn is altijd stimulerend en gezellig. Dat herinner ik mij nog wel en dat blijkt ook nu het geval.

Nog zoiets: ik dacht Utrecht toch redelijk te kennen nu ik er al zo'n vijftientig jaar woon. Maar nee, wat een verrassingen ben ik tegengekomen. De ogen zijn mij werkelijk opengestaan en ik loop of fiets nu een stuk oplettender door de stad. Ik zie ook steeds meer, alleen dat al is zo leuk.

Met het wandelen over lange afstand heb ik wel ervaring, zo geniet ik het meest van de omgeving en de route. Wandelen door de stad is dan toch weer wat anders, meer van de ene naar de andere bezichtiging. Voordeel is dat ik dan een leuk verhaal kan vertellen en zo de stad tot leven kan brengen. Met verhalen vertellen ben ik genetisch wat belast, zogezegd.

En dan ben ik eind juni 2022 afgelopen en geslaagd! Toch iets om stiekem trots op te zijn. Ook weet ik dat het

RIJK SPIJKERBOER

FOTO: PRIVÉARCHIEF

nu eigenlijk pas echt begint. Ervaring opdoen, meters maken, variaties in je wandeling aanbrengen, je nog veel meer wandelingen eigen maken.

De eerste dagen zit ik eigenlijk een beetje te wachten op een telefoontje van de balie. Ik moet nou toch groepen gaan doen, immers? Maar zo werkt dat natuurlijk niet. Een wandeling vanuit Zimihc heeft geen deelnemers, een boeking gaat toch niet door vanwege de

hitte, maar uiteindelijk is er dan toch een boeking die doorgaat. He, lekker is dat! Hopelijk volgen er nog veel meer, want het is echt erg leuk om te doen. Naast andere hobby's zoals 'gewoon' wandelen, zeilen, klussen bij Zimihc en in Frankrijk, is dit er een mooie hobby bij!

RIJK SPIJKERBOER

Vorige puzzel

De puzzel uit het vorige nummer was een uitdaging voor de rekenmeesters onder ons en ging over de vraag op hoeveel manieren het getal 900 kan worden weergegeven. En dat hebben we geweten want het aantal inzenders benaderde bijna het getal waar het om ging. Zo iets komt maar eens in de negenhonderd jaar voor. Uiteindelijk is de winnaar Frans Versteeg geworden die de prijs op het Gildekantoor kan afhalen.

Deze keer is de prijs het, dit jaar verschenen, boek *Rondje Singel* dat geschreven werd door Willem Hendrik Gispén en geïllustreerd door Jeroen Hermkens; lopend of varend ontdek je de rijkdom van de Utrechtse stadsbuitengracht.

De tekening van Henk van Hilten op de achterpagina van het vorige nummer toont het Oudkerkhof gezien vanaf de hoek met de Vismarkt.

De nieuwe tekening betreft dit keer geen 'mooi' Utrechts plekje, maar een actuele situatie. Wie weet waar deze tekening is gemaakt en wat het verhaal erbij is?

RONDJE SINGEL; GESCHREVEN WERD DOOR WILLEM HENDRIK GISPÉN EN GEÏLLUSTREERD DOOR JEROEN HERMKENS

Nieuwe puzzel

De serie over bekende Utrechtse burgers wordt voortgezet met vier burgemeesters van wie een beknopte maar karakteristieke beschrijving wordt gegeven. Om welke vier gaat het hier?

1. Deze burgemeester was een begenadigd pianist maar speelde op het gebied van ruimtelijke ordening de eerste viool.
2. Deze man had geen academische achtergrond maar was gepromoveerd in het vak Eloquentia.
3. In barre tijden burgemeester af maar bij de wederopbouw weer op.
4. Een gymnasiast die hier ook in een beetwortelsuikerfabriek heeft gewerkt en door Toon Dupuis is vereeuwigd.

Weet u de puzzel op te lossen of kunt u vertellen waar de tekening van Henk van Hilten is gemaakt? U kunt uw antwoord voor 1 november 2022 mailen naar kantoor@gildeutrecht.nl of, als u liever pen en papier gebruikt, opsturen naar Redactie Gildenieuws, Lange Smeestraat 7, 3511 PS Utrecht

THOM VAN ROSSUM

TEKENING: HENK VAN HILTEN